

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refușă. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Scrisore din Budapesta.

Chestiunea socialistă.

— 16 Maiu n.

Mai zilele trecute am rămas surprins cetind într-unul din ziarele noastre, că distinsul meu dascăl de odinioară, dl V. Goldiș, într-o convorbire acordată unui ziarist magiar asupra chestiunii socialiste la Români, a declarat, că nu vede nici un pericol, din punct de vedere al intereselor noastre, în socialism. Nu puteam ști, ce formă de socialism înțelege dl Goldiș. De bună seamă — mi-am zis, — nu pôte fi socialismul revoluționar, socialismul ortodox ori marxist, cum i-se mai zice, care tocmai se propovăduște într-o Români prin agenții propagandei socialiste-revoluționare internaționale și prin cele două lăpădături de foi din Budapesta și Timișoara, dacă nu mă înșel.

Nu pôte să aibă aprobarea dlui Goldiș acest socialism-utopie, care din punct de vedere teoretic e o fantasmă, ear' din punct de vedere practic e cel mai periculos nu numai pentru statele poliglote (admițând că s'ar mărgini la granițele unui stat) ci și pentru cele naționale, necum apoi pentru un popor ca al nostru, ale cărui toate interesele trebuie să supună ideii de naționalitate.

DL Goldiș zice — nu 'mi mai aduc bine aminte cuvintele — că până când vor vorbi oamenii mai multe limbi, nu trebuie să ne fie temă, că ideea de naționalitate va fi întinsecată de socialism.

Ei bine, dar' pericolul socialismului nici nu constă atât în tema de desnaționalizare. E adevărat, că socialismul marxist eschide naționalismul, dar' pentru aceea nu 'l va pute nimici nici odată, pentru că nici odată socialismul acesta nu 'și va pute ajunge ținta: reformarea actualiei organizațiuni sociale în statul visat de Marx. Acesta însăși mulți dintr-o socialistii culți, urmași ai lui Marx, o recunosc. Astfel stând lucrul, pericolul ce l'ar pute aduce profesarea fără sens a ideilor socialismului ortodox, nu pôte fi de cât de natură trecătoare și nu pôte consta de cât din turburarea fără folos, ba dăunătoare chiar a pacinicii noastre popor. Am ajuns să plătim scump experiența ce am putut-o face, ca să ne convingem că da, în adevăr socialismul școlii marxiste este irealizabil.

Pericolul este dară, că se fanatizează poporul cu niște credințe nouă, în contul cărora ușor își neglija interesele sale particulare și odată cu aceste și cele comune, se lipsește de facultatea de a judeca real lumea ce 'l înconjură și, în desamăgire, se 'l împingă la răsvrățiri sângeroase. Acesta stare anarhică de lucruri pôte dăinuși mai mult sau mai puțin, după cum poporul respectiv e mai mult sau mai puțin înaintat în cultură. Apoi cred că tocmai acum nu prea avem trebuință de stări anormale, cari ar pute avea urmări fatale pentru noi și viitorul nostru.

Să aduc un exemplu: Într-o punctele programului de Erfurt este unul, prin care se cere statificarea învățământului primar. Se pôte întâmpla, ca precum pentru o alegere de primar și-au sacrificat viața, tot asemenea pentru dragul unei idei nouă să sacrifice școlile confesionale

în favorul celor de stat, cu atât mai ușor cu cât guvernul bucuros ajută.

Ar fi de condamnat asemenea oameni? În nici un caz. Câtă vreme au avut credința, că școlă lor trebuie să fie confesională, au sacrificat totul pentru susținerea ei. Când însă această credință n'o mai au, când e înlocuită cu alta, pentru ei încetăză și rațiunea de a mai ține școlă confesională.

Portă vină oamenii acestia? Vina cel mult o portă aceia cari au lăsat, ca vechia credință să fie înlocuită cu alta străină de aspirațiunile noastre.

În general poporul nostru e foarte conservativ. Idei și credințe nouă nu mai cu greu își pot face intrare în mijlocul sătenilor nostri. Indată-ce însă aceste nouă credințe sunt propovăduite prin apostolatul unor oameni de credință, ele nu mai întâmpină nici o dificultate. Bine vedem, că până nu s'au găsit propagatori din sinul nostru, socialismul a rămas intact pentru noi. Ca exemplul de mai sus ași mai pute servi și cu altele. Nu țin de lipsă, căci și din acela se pôte vedea din destul în ce constă pericolul socialismului la Români.

M'a mai surprins opiniunea unui cunoscut publicist al nostru, după care ușor am putut da mâna cu social-democrații pentru realizarea unor interese comune, cum e bunăoară introducerea sufragiului universal.

Imprejurarea că acest postulat se află atât în programul nostru național de la 1881, cât și în faimosul program de Erfurt, cu alte cuvinte ne e comun și nouă și socialistilor, nu justifică legitimitatea acțiunii comune, tovarășiei comune. Sufragiul universal din programul nostru de la Sibiu este mijlocul pentru realizarea unei sumedenii de alte postulate naționale; în programul de Erfurt mijloc pentru ajungerea și îndeplinirea unor reforme sociale de natură cosmopolită și în multe cazuri străine de firea și aspirațiunile noastre naționale.

Se naște însă întrebarea: Cu programul de la Sibiu se pôte convinge și câștiga poporul pentru adunări și meetinguri în favorul introducerii sufragiului universal? Dacă da, atunci e superfluă tovarășia social-democraților. Dacă nu, și dacă numai cu propovăduirea programului de Erfurt se pôte agita cu succes pentru sufragiul universal, atunci calea e greșită. Introducerea unei atari reforme electorale nici pe departe n'ar pute contrabalansa răul pricinuit prin familiarizarea poporului cu ideile socialiste. Pe de altă parte votul universal încă nu e de natură a da un mers liniștit propagandei socialiste. Avem un exemplu clasic în Belgia, unde e introdus sufragiul universal și pentru aceea totuși acolo socialistii sunt mai porniți către răsvrățiri. Cine nu 'și aduce a minte de înspăimântătoare revolte socialiste belgiene din anul trecut, cari erau gata-gata să degenereze în război civil. E adevărat că 'n Belgia mai sunt și alte cauze, cari trebuie considerate, dar' principala este deprinderea de a judeca totul din punct de vedere social-democrat.

Ar trebui să mă estind prea mult — și cadrele unei scrisori mi 's prea înguste — ca să cerc să dovedesc convingerile mele asupra chestiunii socia-

liste. Cu vre-o ocaziune mă voi esplica mai detaliat. Pot spune, că după modesta mea părere, nici un fel de socialism dintr-o cele ce se propagă nu 'și are înțeles, nu e justificat din punct de vedere românesc. Cel mult socialismul creștin, dar' și acesta numai ca o contracțiune a ideilor propovăduite prin Marxism, Lasalle-sti etc.

Are multă dreptate dl Goldiș, când zice, că ideea fundamentală a socialismului — să se i-se deie căruia partea ce 'i compete după munca sa. Da, și eu nu cred să existe măsurători mai desăvârșiți ai muncii, activității și diligenței omenești de cât libertatea individuală și proprietatea liberă, aceste principii fundamentale pe cari se bazează actuala organizație social-economică. Deci ori-ce acțiune în marginile actualiei organizațiuni sociale, de care ideea de naționalitate se fie nedespărțită, pôte fi admisibilă pentru noi Români.

De încheiere țin să spun, că amintind de chestiunile aceste n'am intenționat să ating susceptibilitatea nimănui. Îmi place, ba îmi țin de datorință chiar să respectez părerile altora.

Valnor.

Conferențele învățătorești

Cercul Seliște.

— De la corespondentul nostru. —

Gurariului, 25 April v.
(Fine).

La orele 2 p. m. se începe a patra și dină. DL Nicolae Comaniciu (Tilișca) 'și cetește operatul în care tractează tema fixată de Veneratul consistoriu: „Cari sunt cauzele, că după atâția ani de frecventare a școlii, și după atâția ani de obligativitate a frecventării se află într-o credincioși bisericii noastre încă un procent atât de mare de analfabeți și că chiar dintr-o cei cari au frecventat școlă sunt mulți cari în viața practică neglija cu totul scrisul și cetitul, sau se ferece a arăta că știu scrie și ceti; și cari sunt mijlocele cele mai potrivite pentru a delătura această stare de lucruri păgubitoare?”

Autorul a lucrat tema cu zel și bunăvoință, pagubă numai că întreaga viață a poporului nostru o privește prin o prismă de tot mohorâtă și întreaga lucrare a fost ținută în un ton pesimist. Cu toate acestea, după ce cu temeinicie se nisește a dovedi cum cauzele principale ale procentului mare de analfabeți le dă însuși poporul, învățătorii, preoții, primăriile comunale, autoritățile școlare, pisma, ce de-opotrivă pe toți ne stăpânește, și modul cum sunt învățătorii salariați, 'și încheie operatul cu următoarele cuvinte: „Dascăl român! Nu căuta nici mulțămire, nici fericire, de cât numai în muncă. Munca se-ți fie plăcere! Și dacă la început ți va fi greu, nu te spăria, ci stăruiește și obosela ți va păre distracție. Nu-ți place timpul de acum, nu te poți împăca cu obiceiul societății de azi pentru că nu te prea prețuește, fii mai mândru de cât se cerșești dragostea ei. Nu te poți împăca cu materialismul cras al vremii de acum, lasă-ți sufletul în patria idealilor... Dacă vrei binele teu, dacă vrei binele nemului întreg, prefă inimile elevilor tăi cum ți place. Din ei să se facă tot atâția oameni, așa cum dorești tu să fie toți răsleții fii ai nemulului. Ai școlă, reformeză națiunea!”

După-ce criticul oficios, dl I. Simulescu își face observările asupra temei, vorbesc la obiect dnii D. Lăpădat, A. Vlad, N. Iosif și D. A. Mosora, ear' dl comisariu resumând

cele disertate 'și desfășură și dsa vederile în acest obiect. Conferența enunță în urmă ca principale cauze:

- a) sărăcia poporului, a cărei urmare este lipsa de școlă corespunzătoare, lipsa de recușite de învățământ, etc.;
- b) nestabilitatea învățătorilor;
- c) indulgința autorităților bisericești-școlare;
- d) puțină activitate a școlilor de repetiție;
- e) lipsa de manuale didactice corespunzătoare, în special de cărți de cetire, precum și de biblioteci școlare;
- f) puținul interes ce 'l arată părinții față de copii.

Ear' ca principale mijloce prin cari multe neajunsuri s'ar pute delătura, se enunță:

- a) ținerea de prelegeri populare;
- b) întemeierea școlilor de adulți;
- c) înființarea pretutindenea de diferite reuniuni sociale-culturale;
- d) acordarea de premii pentru compunerea de manuale didactice corespunzătoare;
- e) stabilirea unui nou plan de învățământ, care să fie mai practic, să corespundă stării culturale a poporului nostru, să cuprindă acest plan numai și numai strictul necesar și practic, etc.

DL Petru Giura își cetește elaboratul despre studiul asupra manualelor din limba magiară pentru școlile populare și propuneri asupra celor mai bune și practice de folosit.

Prin o amănunțită și instructivă espunere arată metodele, cari se folosesc la învățarea unei limbi străine, metode pe baza cărora sunt apoi compuse diferitele manuale didactice. Critică rënd pe rënd manualele din limba magiară, cari se folosesc în școlile noastre, și în fine recomandă a se folosi manualele din limba magiară edate de Dr. A. Schuller și I. Popovici, pe cari le află mai corespunzătoare, mai practice.

După-ce dl R. Vraciu face acestui operat o favorabilă critică, conferența espirmă autorului mulțămire protocolară și recomandă introducerea manualelor lui Dr. A. Schuller și I. Popovici în școlile din acest cefc.

Conferența aderă în principiu la înființarea societății de ajutorare a preoților și învățătorilor gr-or. din archidieceasă, proiectată de conferența din Sebeș.

Membrul C. Criștiu face propunerea, ca să se facă o colecție într-o membră conferenței în scopul înființării unui fond făcut întru memoria fericitului dascăl al dascălilor Dr. D. Barcianu. Conferența în unanimitate și cu evlavioasă însuflețire ridică propunerea la valoare de conclud, însărcinând comisiunea permanentă a-l esecuta.

Membrul N. Iosif apreciind după merit însemnătatea cea mare a școlilor economice, face propunerea, ca Veneratul consistoriu să fie rugat a face tot posibilul, ca la fie-care școlă să se sistematizeze și școlă economică.

După-ce în comisiunea permanentă se realeg fostii membri, afară de membrul D. A. Mosora, care insistă a fi înlocuit prin altul, alegându-se în locul seu dl P. Giura, dl comisariu prin o vorbire acomodată declară programul conferenței eshauriat și conferența încheiată.

DL preot local Ioan Manta rōgă pe învățători a părăsi comuna cu bune impresii, căci fruntașii ei au făcut totul ce li-a fost cu putință, ca cu frățescă și românească dragoste să fie primiți.

Amintesc la acest loc, că la ședințele conferenței au participat dnii preoți locali I. Manta și I. Muntean, apoi preotul din Sibiel V. Popoviciu, fruntașii din loc I. Ivan, V. Decei, I. Măcelariu, învățătorul gr-catholic din loc, D. Danciu, și învățătorii de la școlă

grănițerescă comunală din Orlat L. Maior și I. Giurgiu.

Drept încheiere trebuie să aduc tribut de laudă frunțurilor comunei Gurariului, cari s'au îngrijit, ca puținul timp liber ce l' vor avea învățătorii cu privilegiul conferenței, să l' petrecă bine. Casele lor, recunoscute de ospitalitate, au fost și de astădată deschise și mesele întinse. Pe lângă cuartire bune, spre a ține închiegată întreaga societate s'au arangiat în una din salele școlii mese, unde pe lângă un preț bagatel ni-s'a servit prânzul și cina.

D. A. Mosora.

Cercul Solnoc.

Raport special.

30 April v.

Conferența învățătorască prescrisă pentru anul acesta, s'a ținut cu învățătorii din protopresbiteratele Cetatea-de-pătră și Solnoc — în comuna Fănațe la 23 și 24 April st. v. sub presidența comisariului consistorial *Gavriil Hango*, — spiritual la penitențiarul reg. ung. regn. din Gherla.

După terminarea serviciului divin împreună cu invocarea Spiritului sfânt, s'evârșit de comisariul consistorial cu asistența adm. protopresb. T. Șovrea din loc, adunându-se învățătorii în sala de învățământ a școlii noastre confesionale populare, comisariul deschide conferența prin o cuvântare în care arată mijlocele prin cari putem crește copiii în iubirea de patrie și nēm. (Cuvântarea o vom publica în întregime. *Red.*)

Învățători prezenți au fost din protopresbiteratul Cetății-de-pătră 11, ear' din tractul Solnocului 5; absenți din tractul Cetății-de-pătră — cu scusă 1 și fără scusă 1, ear' din tractul Solnocului cu scusă 1 și fără scusă 2. — Notez, că din cei 5 învățători absenți, 4 inși au fost însărcinați și cu lucrări de teme (prelegeri practice) în scris, dintr-un cari 2 inși nu și-au scusat absența, ear' temele nu și-le-au trimis nici unul.

Prelegeri practice au ținut învățătorii: Ioan Murășan din Fănațe: *Tractarea literiei „e“ mic*, prelegere practică din scris-cetiv cu copiii anului I. de școală; Gr. Roman din Laschia (în locul preotului I. Roman din Sălniță, absent cu scuză): *Nașterea lui Iisus Christos*, prelegere practică din Religione cu copiii anului II. de școală; Ioan Biji din Trestie (în locul lui I. Cureu din Cupșeni, absent fără scuză): *Măsurile metrice de greutate*, prelegerere practică din Comput cu copiii anului III. de școală; Ioanichie Șovrea din Cărbunari (în locul lui Gr. Bărbos din Ciocotiș, absent cu scuză): *Ziceri simple amplificate*, prelegere practică din Limba magiară cu copiii anului IV de școală; Gavriil Bogdan din Finteuș (în locul lui I. China din Poiana-porcului, absent fără scuză): *Cultivarea cepei*, prelegere practică din Istoria naturală cu copiii anului V. de școală; și George Codre din Berința: *Reprezentanța comunală*, prelegere practică din Constituția patriei cu copiii anului VI de școală. Tote prelegerile (designate toate de comisariul consistorial) afară de prima, au fost clasificate de bune.

Elaboratul: *Stabilirea unei împărțiri a obiectelor de învățământ pe orele zilelor din săptămână pentru o școală cu doi și cu trei învățători*, prezentat de învățătorii Nic. Man din Libotin și Vas. Thira din Ineu, nefiind în aceste protopresbiterate nici o școală cu doi sau cu mai mulți învățători, cu unele modificări conferența îl ia spre știre și l' supune Preav. Consistoriu spre așteptare.

În firul desbaterii asupra temei: „Cari sunt cauzele, că după atâția ani de frecventare a școlii, și după atâția ani de obligativitate a frecventării se află între credincioșii bisericii noastre încă un procent atât de mare de analfabeți, și că chiar dintr-un cei ce au frecventat școla sunt mulți cari în viața practică negligă cu totul scrisul și cetitul, sau se ferece a arăta că știu scrie și ceti; și cari sunt mijlocele cele mai potrivite pentru a delătura această stare de lucruri păgubitoare?“ prezentată de învățătorii Gavr. Hereș din Curtuiș și I. Bărbos din Făurești, — conferența constată următoarele cauze ale mulțimii analfabeților în sînul credincioșilor bisericii noastre:

1. Nu toți învățătorii se folosesc de toate mijlocele legale pentru a constrînge pe părinți să-și trimită copiii regulat la școală, ci multe din absențele nescusate le retac, numai ca să nu vină în conflict cu poporul, și așa nu pot face cu elevii nici un progres durabil,

ear' mulți dintr-un conducătorii școlii, pentru a se face populari, în cas de arătare pun vina pe învățătorii, că dacă nu ar fi arătat el absențele, ei nu ar fi fost siliți a-i pedepsi (pe părinții renitenți) pentru ne-trimiterea copiilor la școală.

2. Mulți dintr-un învățătorii după ce au terminat cursurile pedagogice, nu mai cetesc nimic pentru perfecționarea în specialitatea lor, ear' ceea-ce au învățat în școală uită.

3. Lipsa multor învățători de vocațiune și puțin simț de importanța misiunii lor culturale și morale.

4. Prea mulți învățători tolerați (fără pregătiri pedagogice), și astfel incapabili de a-și împlini datorințele la cari s'au angajat, și apoi prea dese schimbări de învățători la unele școle, numai pentru ca parochia să scape de a da cuincuenale, prin ce apoi nu se poate stabili o uniformitate în metod, ear' învățământul stagnează ori recade chiar.

5. Pe unele locuri prea puține deprinderi în scris și cetit în școală, ear' pe aiurea părinții ocupându-și copiii a casă prea mult cu lucrul, acestora nu le rămâne timp de ajuns pentru pregătirea lecțiilor scripturistice de casă.

6. Neprovederea de ajuns a copiilor cu recuisitele de învățământ necesare, de multe ori din cauza sărăciei poporului.

7. Prea puțin pond pe școla de repetițiune.

8. Lipsa de lectură pentru tinerimea eșită din școală, căci nici părinții nu-i procură, și nici bibliotecile școlare ori de altă natură pentru poporul nostru în aceste părți nu sunt de loc.

9. Neprovederea școlilor de ajuns cu recuisitele de învățământ necesare.

10. Puțina controlă din partea organelor bisericești-școlare asupra mersului învățământului.

11. Preocupățiunea poporului față de învățatură, zicend, că precum a trăit tata și moșul și eu, și copilul meu va trăi, că știu, că nu l' voi face popă, și nu mi-oi da averea gata pe negata și nesigură.

12. Batjocura unor oameni răutăcioși analfabeți față de cei nisuitori la învățatură din sînul poporului, ca nu cumva acestia să le treacă ore-când cu cinstea pe dinainte, prin ce pe mulți îi disguestă.

13. Fiind poporul nostru în cea mai mare parte lucrător de pământ ori păstoriu de vite, poate nici timp de ajuns nu are pentru a se ocupa mai des cu cetitul și scrisul, și așa în curând uită și ceea ce a știut.

14. Pe multe locuri înșiși cei chemați pun direct ori indirect pedeci la înaintarea culturală a poporului, parte intenționat neinteresându-se de școală, parte desmăntând pe părinți a l'și da copiii mai departe la învățatură, ori a-i ocupa cu scrisul și cetitul după ce au terminat școla poporală și i-au lăsat a casă; și această numai din răutate diabolăscă, pentru-ca nu cumva aceia câștigându-și vre-o calificățiune intelectuală corespunzătoare, orecând se potă concura la posturi pe cari intenționează a le ocupa cu indiviți din familia lor, ori pentru a l' pută controla în afacerile lor oficiose. (În privința acesta se spun casuri ca următoarele: O preotăasă a luat Apostolul din mâna unui copil, zicend, că cu de aceste cărți numai feciorilor de popă le este ertat a umbla; un preot a zis, că: „nu-i bine să știe în sat și altcineva scrie și ceti afară de popă“; și un semidoct unui țeran, care avea un copil la școală: „no, ear' făcuși din secrete topor“, pentru-că își vindu-se boii și cumpărase niște viței în locul lor, ca să potă rupe ceva bani din prețul lor, spre a-și ține copilul mai departe la școală, etc. — Cor.)

15. Cât privește faptul, că unii din popor se ferece a arăta că știu scrie și ceti, acela numai în parte este adevărat, căci cărturarii eșii numai din școla poporală ei intră ei nici odată nu negă că știu scrie și ceti, dar' adese-ori negă înaintea străinilor; și această o fac mai cu seamă feciorii la asențare în speranța înșelătoare, că dându-se de neștiutori de carte, ori nu vor fi înrolați, ori înrolați fiind, vor fi eliberați mai de timpuriu de la serviciul activ militar, ca unii de puțin folos pentru armată — neceguțând în neprimirea lor, că tocmai prin această li-se încreunază serviciul mai mult; apoi mulți țerani o fac această din cauza, că subscriind acte compuse în limbă străină pe care nu o

pricep, ori compuse în limba lor, dar' neespligate de ajuns, și încurcându-se în daraveri păgubitoare, mai târziu se ferece a arăta, că știu scrie și ceti, cugetând, că astfel la casă de lipsă vor scăpa de responsabilitatea subscrierii lor făcute prin mână străină. De aci provine apoi în mare parte, că la conscrierea poporului în datele statistice civile ocură atâția analfabeți în sînul poporului nostru.

Ca mijloce pentru sanarea acestor rele conferența recomandă următoarele:

Ad. 1. Învățătorii să arete absențele neescusate, fără nici o cruțare, ear' autoritățile școlare să nu arunce odiul pentru această pe învățători, ci să convingă pe părinți, că așa prescrie legea în interesul binepriceput al copiilor lor.

Ad. 2. Învățătorii să caute a se perfecționa în cariera lor și după ce au terminat cursurile pedagogice — cetind opurile mai nouă și compunend în scris cât mai multe prelegeri practice din obiectele de învățământ.

Ad. 3. Învățătorii fără vocațiune, ori să părăsască această carieră, ori autoritățile școlare să-i controleze mai aspru și dacă îi află neapți, să-i delătore.

Ad. 4. Indiviți fără pregătiri pedagogice să nu se aplice ca învățători de loc, de cât unde nu concurează nimeni, ear' cei cu pregătiri pedagogice, dar' provisorii, să nu se strămute prea des de la o școală la alta, și autoritățile școlare să caute toate mijlocele pentru a pută institui învățători definitivi, căci cuincuenalele nu sunt o jertfă atât de mare pe care poporul să nu o potă suporta, mai cu seamă când, în cas de lipsă mare îi vin în ajutoriu și biserica și statul.

Ad. 5. Învățătorii să se țină strict de planul de învățământ și să intervină la părinți, ca a casă să dea copiilor timp de ajuns pentru pregătirea lecțiilor scripturistice de casă.

Ad. 6. Părinții să provadă de ajuns pe copii cu recuisitele de învățământ necesare, ear' copiii săraci să fie provăduți cu aceste din averea bisericească școlară, ori în lipsa acesteia, din colecte, etc.

Ad. 7. Se să îngrijescă mai bine de școla de repetițiune. Repetitiō est mater studiorum.

Ad. 8. Părinții să fie îndemnați a procura pentru copiii lor cărți folositoare de cetit și după-ce au terminat școla, căci numai învățatura câștigată în școală nu este de ajuns pentru viață, căci trebuințele mereu se schimbă, ear' autoritățile bisericești școlare să caute a înființa cât mai multe și mai bogate biblioteci populare.

Ad. 9. Sustînătorii școlii să caute toate mijlocele pentru a pută provede școla cu toate recuisitele de învățământ indispensabile.

Ad. 10. Supraveghiătorii școlii să controleze mersul învățământului cât mai des și mai temeinic, ear' scăderile observate să le delătore după putință fără amânare.

Ad. 11. Să se caute a convinge poporul, că azi nimeni nu potă trăi fără să știe barem ceti și scrie bine, căci fără cetit și scris potă să trăiască numai de azi pe mâne, ear' la urmă devine rob altuia.

Ad. 12. Analfabeții batjocoritori să fie ignorați la toate ocaziunile posibile, ear' cei batjocoriți — dar' nisuitorii la carte și alte lucruri bune, să fie încurajați, neluând în seamă batjocurile celor răutăcioși.

Ad. 13. Lucrătorii de pământ să folosescă pentru cetit și scris o parte din zilele de sărbători, lungile seri de iarnă și zilele în cari din anumite cauze nu pot eși la lucrul câmpului.

Ad. 14. Cei învățați și cei în oficii, cari pentru delăturarea concurenței caută a desmănta poporul de a-și da copiii la școală, să caute a-și examina conștiința în privința chemării lor culturale-morale, avend a da seamă și înaintea oamenilor și înaintea lui Dumnezeu la casă când s'ar face părtași de acest păcat s'evârșit în contra spiritului sfânt, și mai cu seamă când cu intențiune nu s'ar îngrijii de învățarea și moralisarea poporului concredut păstoririi lor și care îi sustine.

Ad. 15. Cei chemați să caute a convinge poporul despre folosul personal ce potă ave în viață și despre vaza ce-și potă câștiga înaintea străinilor când nu negă că știe cât de puțin scrie și ceti, cum și despre pagubele materiale și morale ce potă ave în cazul contrar. Istoria ne arată pilde destule pentru ambe casurile din chestiune. Nu toți

cei-ce știu scrie și ceti se pot face „domni“, dar' pentru aceea scrisul și cetitul le este de mare folos tuturor în chiamarea lor, fie cineva și numai simplu econom, meseriaș ori soldat de rënd chiar.

Acestea ar fi răspunsurile și remediile la întrebarea din chestiune, în resumat foarte contras.

Privitor la locul unde să se țină conferența în anul viitoriu, învățătorii își exprimă dorința, ca aceea să se întrunească pe teritoriul protopresbiteratului Solnoc, unde până acum nu s'a ținut nici o conferență, și în special de astădată în comuna Libotin.

Teme de pertractat în conferența viitoare, conferența de astădată nu designază, ci le așteptă de la Preaveneratul consistoriu și de la comisariul consistorial care va fi.

Pe membrii absenți fără scuse, conferența rogă pe Preaveneratul consistoriu să-i iee în cercetare și după împrejurări să-i pedepsască.

Fiind programul eshauriat, comisariul încheie conferența mulțamind dlui adm. protopresb. T. Șovrea pentru buna primire ce a făcut membrilor conferenței, și ambiționând pe învățători la împlinirea conștiințioasă a chiamării lor înalte pentru binele tuturor.

După terminarea ședințelor, conferența s'a constituit din nou sub conducerea aceluiași birou și s'a luat la desbatere *Proiectul de statute pentru înființarea unei societăți de ajutorare a preoților și învățătorilor gr.-ort. rom. din archidieceza Transilvaniei*. Toți membrii sunt de acord în principiu pentru înființarea acestei societăți inițiată de profesorul Dr. Iosif Blaga din Brașov în conferența învățătorască din Sebeș în anul 1902, și se declară membri ai ei; doresc însă a se modifica §. 13 în înțelesul, ca restanțierilor să li-se prelungească termenul de solvire de la 15 la 30 de zile, ear' §. 19 în înțelesul, ca membrii societății să-și potă schimba erezi ajutoriului după cum li-ar dicta împrejurările vieții. Despre afacere s'a luat protocol special, ear' dorințele exprimate aci le au formulat în act separat, trimițend protocolul și actul acesta prin comisariul consistorial G. Hango la prof. Dr. Blaga, autorisand conferența învățătorască din Sebeș a duce lucrul la îndeplinire.

Tote desbaterile au decurs în cea mai bună ordine.

Fileteiu.

NOUTĂȚI

Donățiune de 5000 corone catedralei în Arad. Preasfinția Sa episcopul Ioan al eparchiei aradane a comunicat consistoriului aradan intrunt în ședință plenară Lună, că donează 5000 corone pentru înfrumusețarea bisericii catedrale din Arad.

M. Sa la Carlsbad. Unui ziaru vienez i-se raportază din Carlsbad, că consilierul de curte Kubasek se află acolo, spre a supraveghia mobilarea de nou a viliei Terezia, în care va locui M. Sa împăratul și rege al nostru pe timpul cât va petrece acolo la cură. Știrea că M. Sa în adevăr va face în vara această cură la Carlsbad, până acum însă nu e confirmată oficial.

Episcopii gr. cat. în audiență. Dr. Demetriu Radu, nou numitul episcop al diecesei gr. cat. oradane, și Vasile Hossu, numit episcop al diecesei gr. cat. a Lugojului, au făcut Lună vizită ministrului-president Széll și ministrului de culte Dr. Wlassics. În aceeași zi, c' trenul de după amiază, au plecat la Viena la nunțul papal, spre a se supune procesului canonic (canonicus processus).

Andrei Murășanu — în ghips. Sculptorul Ioan Pislea, de la școla de specialitate din Câmpulung (Bucovina) a modelat în ghips tabloul ce reprezintă pe Andrei Murășanu cetind „Deșteaptă-te Române!“ de pe o hârtie ce o ține în mâna stângă; cu piciorul stâng calcă pe o carte (codul legilor iobăgiei), ear' înaintea lui un țeran destepat din somn rupe cătușele servituții. Dosul e luminat de razele soarelui, simbolisand speranță în un viitoriu mai bun. „Abstrăgand de la frumuseța răpitoare a ideii pe care mâna desteră a tinărului nostru artist a știut să o eternizeze atât de demn, — zice „Deșteptarea“, — tabloul este ținut în cadre elegante de lemn de ștejar sculptat, cari singure sunt de o valoare mare. Tabloul dimpreună cu cadrele are o înălțime de peste un metru, ear' lățimea de 80 cm., și se vinde pentru 20 fl., trimis pachetat și franco. Se potă comanda la dl Pislea, în Câmpulung (Bucovina).

Programul concertului ordinar ce se va da de Reuniunea română de muzică din Sibiu, Luni, în 12/25 Maiu 1903, în sala de la „Unicum”. Începutul la 8 ore seara.

1. a) *Lăudați*, după o melodie bisericăscă pentru cor mixt și orchestră de Aug. Bena, (elev al directorului de muzică H. Kirchner); b) *Iubilate Amen* pentru solo de sopran (dșora Leontina Simonescu), cor mixt și orchestră de Max Bruch.

2. *Fantasia națională*, pentru violină (dșora Elisa de Heldenberg) cu acompaniament de pian, de D. Dinicu.

3. *Maria* pentru o voce de sopran (dșora Eugenia Mogă) și orchestră, din opera „Der Widerspänstigen Zähmung”, de H. Götz.

4. *La lacul Traun* pentru cor de dame, solo de bariton (dl Octavian Murășan) și orchestră, de F. Thiriot.

5. *Fantasia-Caprice* pentru solo de violină (dșora Elisa de Heldenberg) și orchestră, de Henri Vieuxtemps.

6. *Fînulul* din opera neocompletă „Lorely”, pentru solo de sopran (dșora Maria Crășan), cor mixt și orchestră, de F. Mendelssohn-Bartholdy.

Avis. Dr. Mihail Pop, care a trecut cu succes examenul de liberă practică la facultatea de medicină din București, și-a început praxa medicală în Băile Herculane la Mihădia.

† Lázár Árpád, deputatul dietal al cercului Dobra, fost notariu al dietei, a răposat Duminecă în Dobra, în etate de 48 ani.

Turburările din Croația contra emblemelor magiare de pe la gări și oficiile publice continuă încă, în butul tuturor măsurilor severe, luate față cu turburătorii. Sate întregi se adună și eliberă din mâinile gendarmilor pe cei deținuți, apoi bombardează cu petri gările și trenurile și dau jos emblemele magiare. Ba, în *Bucari* mulțimea adunată până și de prin satele vecine, a spart porțile închisorilor și elibează pe cei deținuți a înuciat în temnițe pe gendarmi și pandurii de pază. Pe alte locuri prădăresc pe linia ferată bușteni de piatră și oprind astfel trenurile le bat cu sburături de bolovani.

Post de notariu. Sub nr. 2449/903. și cu termen până la 31 Maiu st. n. e publicat concurs la postul de notariu comunal în *Rittberg (Végré)* în comitatul Timiș. Dotație: 1600 corone salariu, 131 cor. 20 fil. pașal pentru încălzire, și cazărtir liber. Alegerea se va face în 3 Iunie. Cererile concursuale sunt a se trimite protopretului Unger János în *Buziás* (Temesmegye).

Amendă grea. Losurile loteriei de clase în Austria sunt oprite. Cu toate acestea bancarul Filip Kohn din Budapesta vrea pe sub mână losuri de acestea și pe teritoriul provinciilor austriece, ducându-le până la Viena în giamantan, ear' de acolo răspândindu-le prin agenții sei. Săptămăna trecută a fost înșel prins în flagrant și dat pe mâna judecătorei politice. Acesta l'a judecat apoi la 6 luni arest și 20,000 corone amendă.

Din profețiile lui Falb. Pentru restul primăverii, cunoscutul meteorolog Rudolf Falb profețește următoarele: Până la 28 Maiu va fi timp frumos, pe alocurea cu vifore de ordine secundară; ploile însă vor mai înceta. Temperatura câteva zile nu va fi normală, ear' ziua de 26 Maiu va fi zi critică de răngal prim. Pe sfârșitul lui Maiu vor urma în multe locuri esuadări; în zilele ultime ale lunii va fi timp uscat. Într' 1 și 8 Iunie vor fi furtuni multe, cu ploie relativ puțină. Temperatura normală.

Cinste pentru băieții mulți. Senatorul Piot, din Paris, a scris ministrului-Prezident Combes, ca în scopul încurajării sportului în familiile franceze, să înființeze un ord de distincție pentru mamele care nasc copii mulți, ear' pentru capii de familie cu copii mulți să esopereze din vistieria statului premii și ajutoare în bani.

Un miel cu opt picioare. Pe moșia de la Szemere a marckgratului Pallavicini o oie a fâtat un miel cu 2 trupuri și opt picioare. Când mielul stă pe patru picioare, celelalte patru i sunt îndreptate în sus. Contele a dăruit mieul-minune muzeului național din Budapesta.

Mai bun străinul, de cât nemutenia. Dr. Francisc Boldrini, fost primariu al orașului Goito (în Italia), a răposat nu de mult în Breșcia, lăsând o avere de vr'o trei milioane de lire. Într'gă averea și-a testat-o însă directorului moșiei sale, ear' rudeniilor nu a lăsat nimic, cu toate că cele mai multe dintr' ele sunt foarte scumpe. Dar' feticul moștenitoriu a fost mai generos de cât testatorul. A reținut pentru sine numai 500,000 de lire, 100,000 de lire a împărțit într' rudeniile sale, ear' restul de aproape 2 1/2 milioane l'a dat rudeniilor răposatului. Numele acestui generos om e Carlo Geni.

PARTEA LITERARĂ.

Un Molitvelnic manuscript.

— Notife tipiconale. —

De Gavriil Hango, preot ort. român.
(Urmare.)

„Și până vor ceti toți preuții aciastă Mltvă pe rând, iară pëveții cântă aceste Bgo-rodcine” (deosebite de cele cuprinse în Molitvelnicul de azi).

Urmază cele 7 Apost și cele 7 Evang. cu următoarele schimbări:

La Ap. și Ev. I. Apostolul cel obicinuit; evangelia însă cea de la sfîntirea cea mică a apei adausă cu pericopele despre bolnavul de la lacul Vitezda, ear' pentru umeri de la Mat. zaciala 34 (I. v. a. chemă Is. pre cei 12 ucenici ai săi: dede lor putere spre Duhurile cele necurate ca să le scoată pre ele și să vindece toată boala și toată neputința); Rugăciunile ce urmeză sunt foarte prescurtate, ear' rugăciunea ungerii: *Părinte sfinte*, lipsește cu totul, indicându-se numai, că până când ceilalți preoți cântă Trop. gl. 8. Dōmne armă asupra Diavolului crucea ta ai dat nouă, „*ântăiul preot ia pomăzușul întins în oloiu și pomăzuește bolnavul în cruciș la frunte, la gură, la inimă, la îmbere urechile, la mâni — grăind: Ajutorul nostru în numele Dmnlui care au făcut cerul și pământul*” (Adjutorium nostrum in nomine Domini...) „și după aceea blgvește pre el grăind: Auziteva Dmzău în zua grijii tale, Folosițiua numele Dmzăului lui Iacov. — *Așa să facă tus 7 preuții cum arată aicea*”.

La Ev. II. pentru mueri se prescrie Ev. de la Marcu (I. v. a. chemă Is. pre cei 12 și începu ai trimite câte doi).

La Ev. III. se prescrie de la Luca zac. 40. (Apostolii să nu iae cu sine nimic pe cale).

La Ev. IV. se prescrie de la Mat. (Vindecarea muerii cea în curgerea sângelui de 12 ani).

La Ap. și Ev. V. se prescrie Ap. de la Pav. c. Gal zacialo 203: Fraților știind, că omul nu se îndreptă din faptele legii, ear' Ev. de la Ioan z. 49: Zise Dmnlul cătră ucenicii săi, să nu să turbure inima voastră, ear' la mueri Ev. de la Marcu z. 21. (Vindecarea muerii cea în curgerea sângelui de 12 ani)

La Ap. și Ev. VI. se prescrie Ap. Pav. c. Colos. Fraților, rōda Duhului este dragostea, ear' Ev. de la Luca z. 33 (O mueri pēcătōsă unge piciorul lui Is. cu mir și le sterge cu pērul capului seu) apoi imputările lui Is. adresate fariseului, că el nici cu apă nu i-a spălat piciorul ear' pentru mueri de la Luca z. 34 (Is. învieză fata lui Iair).

La Ap. și Ev. VII. se produce Ap. Pav. c. Efes. z. 233: Fraților întărițiua intru Dmnlul, ear' Ev. de la Mat. z. 17. Zise Dmnlul, că să veți erta oamenilor greșele lor, ertava și voao tatăl vostru cel din ceru; ear' la mueri de la Mat. z. 26: În vremea aceea veni Is. în casa lui Pătru.

După ungerea ultimă „*iau preuții sfnta evglie și o țin cu manule dreptre spre capul bolnavului și celēste întăiul preut Mltva aciasta și după el toți preuții zic cu glas lin*” (urmază rugăciunea: *Impērate sfinte, și Părinte sfinte, cu adausuri*) „și dau bolnavului de sāruta sfnta evglie, și încep preuții a pomăzușul unul pre altul și tuturor căroră le trebuiește aciasta blgvenie și pomăzușul se grădesc: Blgvenia Dmnlui Dmzău și a Măntuitorului nostru Is. Chs. spre tāmăduirea sufletului și a trupului robului lui Dmzău (imrc.) acum și pururea și în vēcii vecilor, amin. și aceieși cântă aceste sthr. pe gl. 4: Izvorul vindecărilor etc.

Celelalte — cu puțin modificări — ca și în Molitvelnicul de azi.

5. Rânduiala când să va tāmpla cu grabă a să pricestui bolnavul (f. 104.)

Cu excepțiunea rugăciunilor: Cred Dōmne și mărturisesc, și: Nu spre judecată, cari lipsesc, incolo este întocmai ca în Molitvelnicul bisericeii ortodoxe.

6. Rânduiala care iaste la eșirea sufletului (f. 107.)

„*Vine preutul și întrebă cu glas lin de iaste vrun lucru sau vrun cuvânt pentru uitarea, au pentru rușinea neispeduit sau neertat. De tōte iaste datoriu săl cērce și săl întrebe preutul sau Duhovnicul. După aceea începe trstoe*” etc.

Rugăciunea: Dumnezeule, spre ajutorul meu ia aminte, — lipsește; canonul este înlocuit cu altul; și a două rugăciune de la finea rânduiei încă lipsește.

În oficialul acesta occură cuvinte, ca: cocoană în loc de feciōră, ai în loc de ani, omitință în loc de îngăduință, etc.

7. Rânduiala îngropării omului mirean (f. 115).

După Otpustul, ce se începe cu cuvintele: Cēla ce a biruēște cu vii și cu morții, în loc de: Cēla ce a înviat din morți, se dīce: Intru fericita adormire și intru repaosul cel de vēcī, prīstăvitului robului tău: imrc: în vēcī pomenirea lui.

După Ps. 90: Cel ce locuēște în ajutorul celui preafnalt, se citēză ectenia: Cu pace Dmnlui să ne rugăm, cea de la Parastas, apoi trop. Cēla ce a adāncul înțelepciunei, și Pre tine te avem cetate, și catisma obicinuită. Incolo aprōpe întocmai.

8. Rânduiala îngropării coconilor mici (f. 142).

După începutul obicinuit se dispune să se cetēscă: Ps. 19: Ascultete Dmzău în zua grijii tale, 24: Cātră tine Dmne rădic sufletul meu, și 141: Cu glasul meu cătră Dmnlul strig, apoi Sānte Dāmzeule, Tatāl nostru, trop. Pomenēște Dmne ca un bun pre robul tău, Apostolul, Evangelia, rugăciunea deslegării și Otpustul (Canonul lipsește de tot).

9. Rânduiala înmormântării în săptămāna cea luminată. (f. 147).

Nimic deosebit. Tropariul Paștilor sună așa: „Chs învise din morți și cu moartea sa călcă pe moarte, și celora ce era în gropi viață le dārui”.

10. Rânduiala ce este la Părăstasul morților (f. 155.)

Nimic deosebit. Canon se dispune a se cānta: Ca pre uscat āmbland Israil.

11. Rânduiala Osfšteniei la sfnta ȓi a a Bogoiavleniei (f. 164).

„*În sfnta ȓi a bogoiavleniei după săvārșirea Mltv. amonului eșim toți la apă, înainte cēla ce duc sfēșnicele, și după ei Diaconul cu Evglia și cu cādēlnița, iară însuși Preotul duce Crucea*”, incolo fioa ruptă până la ȓ parte din Trop. Glasul Dmnlui.

La: Mare ești Dōmne și minunate sunt lucrurile tale, se zice: „*Acest stih să grădește de trei ori, însămnānd apa cu trii lumini aprinsă*”, ear' la: „*Tu însuși despuitorile iubitorile de oameni imparate*”: „*Aciasta preotul zicānd de trei ori cu mēna blgvește apa în cruciș afundānd degetele în apă cruciș la fiește care de stih*”. Tot așa se zice la: „*Însuși și acum Despuitorile sfîștește apa aciasta cu Duhul tău cel sfnt. Aciasta zice de trei ori făcānd sammul cruciș blgvește*”.

După Vāzglas. „*Preutul ia crucea și blgvește apa cruciș afundānd-o în apă drept de trei ori și la careș de afundare cāntă Trop. Gl. 2: Intru Iordan botezāndute Dmne, închināciunea troieți să arātă, că glasul părintelui marturisii, numind pre tine fiu iubit, și duhul în chip de porumb adevāră tārīe cuvintelor, arātātutēi Chs Dmne și lumea ai luminat, slavă tie*”.

„*Dēcie Preotul blgvește pre ōmeni cu cinstita cruce, și să tie crucea în mēna stīgā și bosiocul de drepta, și să stropascē toți oamenii cu apă sfîșitā și să facā sārutare Cruciș și așia sfîșindune, intrānd în besērecā cāntām slavă, iinea gl. 6. Sā cāntām credincioșii*” etc. „*Și după acēstia Fie numele Dmnlui*” și Ps. 103: „*Binecuvāntez pre Dmzău în toată vremea, și să dea anafōrā oamenilor însă mai nainte să guste din apa cea sfîșitā*”; dēcii Otpust.

În colo tōtā rēnduiala consunā cu cea de azi.

12. Rânduiala la sfîșirea apei în luna lui Avāgust întâia zi (f. 177).

„*Iase Preotul cu cinstita Cruce și puind Crucea pe tetrapod pre carele i gātīt vasul cu apă și luānd cādēlnița cādēște în cruciș zicānd: Blgven bg naș*” etc.

Dintr' tropare lipsesc cele adresate ingerilor de sfîșitor, ear' într'un tropariu Nās-cētōrea de Dumnezeu este numitā: „*nevastā dmnzāiascā*”.

După rugăciunea binecuvēntării „*Preotul ia crucea și blgvește apa cruciș afundānduo în apă drept de trii ori și la careleș afundare cāntă Tropariu Glas 1. Māntuiaste Dmne oamenii tăi și blgvește moșia ta dārūind biruință spre pāgāni credinciosului Dmnlui no-*

stru și oamenii tăi păzește cu a ta cruce. — După aceea sārutā Preotul cinstita Cruce așjderea toți oamenii și stropēște Preotul pre toți oamenii cāți vor fi acolea și locul cu apă sfntā. Iarā pëveții cāntā stihurile acēstea glas 2. Darurilor tale” etc.

Stihia: cautā spre rugăciunea robilor tēi, lipsește, ear' după: „*Despuitorē primēște rugăciunile robilor tăi*”, se zice: „*Dēcie stihurile închinării Cruciș cānd să va tāmpla în săptămērie în 14*” glas 2: Veniți credincioșii lemnului făcātor de viață să ne închinām; slavā iinea glas 8: Glasul Procului tău Dmne; gl. 5: Vāzāndute toată făptura pre cruce, Astāzi biruitorul făpturilor; slava, iinea gl. 8: Astāzi cel neatins cu firea de mine să apropiē; apoi S. Dzeule și după Tatāl nostru Trop. gl. 8. Cu chinurile sfîților, și ectenia: Miluēstene pre noi Dmne după mare mila ta — cu adausul ecteniei pentru „*craiū*” și „*archiepiscop*”, și Otpust.

„*Iarā de vei vrea să faci osfštenie deosebi fār de zua dintāe alui Avāgust pentru vreo trēbā ceva, să nu pomenēști pre sfntii Macavei nici pre maica lor, nici pre învățōriul lor, ce numai pre sfntul care iaste hrāmul și a cārū iaste zua*”.

(Va urma).

Din public.*)

Mulțamită publică.

Subscrisul paroch, în numele comitetului și al sinodului parochial gr.-or. din Nucșōra, tractul Hațegului, aduc pe acēsta cale publicā sincere și cādūrōse mulțamiri onoratei direcțiuni și întregului comitet al băncii „*Ipar- és kereskedelmi bank részvénytársaság*” din opidul Hațeg, pentru mariminosul ajutor de 20 corone, cu care ne-au ajutorat la proiectata nōstrā șēolā confesională gr.-orient. din loc. Dee bunul Dzeu, ca să afle mulți imitatori. Oficial parochial gr.-ort.

Nucșōra la 7/20 Maiu 1903.

Ioachim Cerbicean
paroch gr.-or. și president.

Petru Mosi
Pantilie Federi
epitropi.

Mulțamită publică.

Spre acuirea unui costum preoțesc pentru biserica gr. ort. din Aciliu au contribuit următorii binevoitori: la inițiativa domnului Ioan Ivan notariu în Gurariului au contribuit dōmnele Raveca Manta, Neaga Ivan cu câte 4 corone, Ioana Decei, Ida Simon și Elena Schuller cu câte 2 cor., ear' din sul cu 6 corone, toți din Gurariului; dōmnele Maria Comșa, Maria Chirca și Ana Bloț din Seliște au dārūit un stichar. Dōmnele și domni: Octavian Berghazan cu 10 corone, vēd. preot. Elena Popoviciu cu 20 corone, Nicolae Oțoiu, Mateiu Benchea, Vasile Gavrilă, Nicolae Ivan și Paraschiva Ivan cu câte 6 cor., Achim Iridon și Vasile Iridon cu câte 5 cor., Ioan Ivan, Nicolae Iridon, Maria Gavrilă cu câte 4 cor., ear' Ioan Iridon și Maria Benchea cu câte 2 cor., toți din Aciliu.

Primescā marinimoșii binefăcatori și pe acēstā cale espresionea celor mai cādūrōse mulțamite, ear' jertfa care o au adus, să li-o rēsplătēscā Tatāl cel cēresc cu bunāvoință cu care o au adus.

Parochul I. Oțoiu.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acēsta Redacția nu primēște rēspunderea

Posta redacțiunei.

Dlui G. Murășan preot. Adresēză-te cu întrebarea cătră firma respectivă. Ea ȓi va rēspunde apoi dacă se mai pōte semēna ori nu. Noi credem că da, pentru că astfel de semēnță pōte fi semēnată ori-cānd.

Vaca. Nu știm. Adresēză-te respectivului, care ȓi va rēspunde. Pentru anunțuri (mai ales de felii acesta) redacțiunea nu rēspunde, de aceea nici nu pōte da nici o informațiune.

Oficială.

Trecēnd deja terminul pentru solvirea premiilor de asigurare, atragem prin acēsta atențiunea tuturor oficiilor parochiale, ca fāră amānare să cerceteze, dacă în comunele lor s'au solvit ori nu acele premii, și la cas de nesolvire să facā imediat pașii de lipsă pentru trimiterea premiilor la cassa archidiece-sană.

Nr. 328—1903.

[69] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Vorța** cu filia **Valea-lungă**, tractul Iliei, pe baza rezoluției Preav. Consistoriu archidieceșan din 31 Decembrie a. tr. nr. 13,835 bis. și al concludului comitetului parochial din 22 Februarie a. c. — se scrie prin acesta concurs cu termen de 30 zile de la prima pucare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post, sunt cele fasonate în cōla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat, despre cari venite concurenții și pot lua informațiuni de la subscrisul oficiu protopresbiterial.

Doritorii de a ocupa acest post au ași așterne cererile lor instruite conform normelor în vigoare subscrisului oficiu protopresbiterial în termenul deschis, și au a se prezenta în vr'o duminică ori sârbătoare în biserică pentru a cânta, eventual a celebra și cuvânta.

Ilie, la 29 April 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiterial gr. or. al Iliei.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 181—1903.

[70] 1—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului vacant de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Curtuiș** prin acesta se scrie concurs cu termen de 30 zile, compute de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasonate în cōla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții sunt poftiți ași așterne petițiunile în termenul deschis, instruite conform legilor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiterial în Dej (Dés) și a se prezenta — după posibilitate — în vre o Duminică ori sârbătoare în biserică acestei parochii pentru a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Dej, 1 Maiu, 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiterial al tractului gr. or. Dej.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractează despre

Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se pōte procura prin tōte librării.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 19—38

„CORVINEANA”
institut de credit și economii.

CONCURS

Direcțiunea institutului de credit și economii „CORVINEANA” publică concurs pentru ocuparea postului de **contabil**, pe lângă următoarele condițiuni:

La început va fi ales provisor, pe un an, cu salariu anual de K 1500 și $\frac{3}{10}$ din tantiema statutară a funcționarilor.

După un an de probă va fi denumit definitiv pe lângă un salariu anual de K 1600 și $\frac{3}{10}$ din tantiema statutară destinată pentru funcționarii institutului.

Cei-ce reflectează la acest post își vor înainta petițiunile la Direcțiunea institutului până la 30 Iunie n. a. c.

Postul e de ocupat cu 1 August 1903.

Hunedóra, 21 Maiu 1903.

[71] 1—1

Direcțiunea.

Se primesc

doi învățăcei

la **mășărit** (tēmplărie), cu cel puțin 4 clase normale și în etate de la 14 ani în sus. Condițiuni foarte favorabile. A se adresa la firma **Emil Petruțin**, Sibiu, strada Rațelor nr. 20. [65] 2—3

Cărți foarte eftine și de valōre!!

Biblioteca Șaraga.

- Nr. 1. epuizat.
„ 2. Poesii Nicoleanu, cu o prefață de Iacob Negruzzi.
„ 3. Epuizat.
„ 4. Este omul liber I., de G. Renard.
„ 5. Un dușman al poporului, de Henrik Ibsen.
„ 6. Tesetorii, de Gerhart Hauptmann.
„ 7. Este omul liber II., de G. Renard.
„ 8. Nuvele Baba Vodoaia, Dascălul Dumitrache, de Gh. Ghibănescu.
„ 9. Eminescu Poesii (a 6-a mie tipărită).
„ 10. Fabule I., de G. Asaki.
„ 11. Decebal (Nuvela istorică) de I. P. Florantin.
„ 12. Fabule II., de G. Asaki.
„ 13. Strigoii, de H. Ibsen.
„ 14. Schițe și Epigrame, E. Herovanu.
„ 15. Tinereția lui Ștefan cel Mare, de I. P. Florantin.
„ 16. Don Cezar de Bazan, de Dumanoir și Denery.
„ 17. Fabule, de C. V. Carp.
„ 18/19. Nuvelă originală istorică, publicată de A. Papiu, Odobescu și Densușianu.
„ 20. De recitat.
„ 21. Povești morale, de P. Ispirescu.
Fie-care număr costă 25 fil.

Biblioteca poporului român.

- Nr. 1. Moș Calin, nuvele de Dorin.
„ 2. Poesii populare, adunate de I. B. Popp.
„ 3/4. 3 Istoriore morale, de I. Bota.
„ 5. Căntece, de Romul Bortosu.
Fie-care număr costă 20 fileri.

„Colecțiunea Șaraga.”

- Nr. 1. Elena Sevastos, Povești.
„ 2. N. A. Bogdan, Povești și anecdote
„ 3. Mih. Canianu, Poesii populare (doine)
„ 4. N. Gane, Poesii.
„ 5. Log. Cost. Konaki, Poesii vol. I.
„ 6. „ „ „ „ „ II.
„ 7. Mihail Eminescu, Poesii complete.
„ 8. Sofia Nădejde, Nuvele.
„ 9. A. Vlăduță, Nuvele.
„ 10. Henriette și M. Eminescu, Scrisori.
„ 11. Ar. Densușean, Cercetări literare vol I
„ 12. „ „ „ „ „ II
„ 13. N. Gane, Domnița Ruxandra vol. I.
„ 14. N. Beldiceanu, Poesii.
„ 15. Elena Sevastos, Anecdote populare.
„ 16. A. Steuermann, Antologie.
„ 17. „ „ „ „ „ Crestomație.
„ 18. N. Iorga, Schițe din literatura română.
„ 19. N. A. Bogdan, Și noi și vechi.
„ 20. I. L. Caragiale, Teatru vol. I.
„ 21. „ „ „ „ „ II.
„ 22. N. Iorga, Schițe din literatura or-mână.
„ 23. Matilda Cugler-Poni, Poesii.
„ 24. Grigore N. Lazu, 451 poesii — traduceri și imitațiuni vol. I.
„ 25. Grigore N. Lazu, 451 poesii — traduceri și imitațiuni vol. II.
„ 26. Carmen Sylva, Poveștile Peșului.
„ 27. V. Conta, Incercări de metafisică.
„ 28. Mihail Eminescu, Nuvele.
„ 29. Victor Onișor, Doine și strigări din Ardeal vol. I.
„ 30. V. Conta, Teoria fatalismului.
„ 31. V. Conta, Teoria ondulațiunii vol. I.
„ 32. D. Bolintinean, Poesii vol. I.
„ 33. D. Petrino, Poeme.
„ 34. Cavalier C. Stamati, Musa românească vol. I.
„ 35. Cavalier C. Stamati, Musa românească vol. II.
„ 36. Ed. Gruber, Stil și gândire.
„ 37. V. Conta, Teoria ondulațiunii vol. II.
„ 38. M. Eminescu, Diverse.
„ 39. Carol Scrob, De-ale inimii.
„ 40. D. Bolintinean, Poesii vol. II.
„ 41. Const. Negruzzi, Păcatele tinerețelor vol. I.
„ 42. D. Bolintinean, Proză vol. I.
„ 43. A. Donici, Fabule.
„ 44. V. Cona, Bazele metafisice.
„ 45—56. A. D. Xenopol, Istoria Românilor vol. I—XII.
Prețul unui număr 1 cor.

Librăria archidieceșană.

Mare desfacere de marfă de spălat pentru vară!

Cretone, zefire de in, stofe batist colorate, in pentru haine, stofe batist elvețiane croșetate, noutăți în bluse și jupōne, delaine de lână curată de ôie.

[67] 2—4

Fie-care sortă se află în carte separată de mustre.

Stofe de vară de la 50 cr. până la 5 fl.

Mustre dela mai sus amintiții articoli — gratis și franco.

WEINER MÁTYÁS, magazin pentru mode de dame
Budapesta, VI., Andrassy ut 3.

In préjma esamenelor!

* In préjma esamenelor!

Scrisori de examen (propise)

Prețul: de bucată 2 fil.; 100 bucăți 1-30 cor. și porto postal.
Comandele din afară se eșecută imediat.

Librăria tipografiei archidieceșane

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

vindecă și înviorază

Deosebită atențiune e a se
aparat vindecă bóle

pe lângă garanție.

da împrejurării, că acest
vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, fuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poștei de mâncare, răceală la mâni și picior, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — In cancelaria mea se află atestate incurse din tōte părțile lumii cari prețuesc cu mulțămire învențiunea mea și ori-cine pōte examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimită banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta” deōre-ce „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—

folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi
[2] 13— de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—

folosibil la copii și femei de constituție foarte
slabă.

Espeditie din centru și locul de vëndare pentru țēră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada **Vadász 42/V**
colțul strada **Kálmán**.

La Librăria Tipografiei archidieceșane din Sibiu
se află de vëndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvântarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoșnița de tōte zilele. — Polunoșnița Sâmbetei. — Rēnduēla Utrēniei — Ciasul dintăiu, al doilea și al șeselea. — Rēnduēla Obedniței. — Ciasul al nouēlea. — Rēnduēla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminăcături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învirei, Bogorodicinele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste săptămână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rēnduēla Sinacsariului. — Bogorodicinele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrēnie. — Sinacsariul pe tōte lunile. — Pășchălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începēnd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricile Pășchăliei și folosirea acelor. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliiile Vosresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat 2 cor., legat în pânză 2 cor.
40 fil., legat în piele roșie cu copcii 4 cor.